

Az így kapott grafikonon kitűnik, hogy alacsony napállásnál a változó foltok intenzitása gyenge /világos árnyalatúak/, a napmagasság emelkedésével azonban rohamosan egyre sötétebbé válnak. Meglepő módon azonban a Nap helyi delelése körül az intenzitás kissé csökken. Delelés után a foltok megint valamivel sötétebbek lesznek, majd napnyugtakor az intenzitás újból rohamosan esik.

A berlini holdmegfigyelők adatai ugyan ezt az intenzitás hullámzást mutatják /4/, mind a fényképek, mind a rajzok kiértékelése szerint. /5/. Úgy véljük azonban, hogy további, fotografikus megfigyelésekre még feltétlenül szükség van.

Bartha Lajos
/Budapest/

Irodalom: Bartha L.: Viták az Alphonsus kráter vulkánkitöréséről. Csill. Evkönyv, 1960. p.: 239-242. /2/ Bartha L.: Beobachtungen im Mondkrater Alphonsus. Die Sterne 35. 7-8. 1959. p.: 160. /3/ Balassi M.: Változó holdfoltok az Alphonsus kráterben. A Csillagos Ég, VI. 1. 1964. p.: 38-39. /4/ Stadler L.: Dunkelflecke auf dem Mond. Sterne und Weltraum 12. 1. 1973. jan. p.: 24. /5/ Stadler L.: Protokoll d. 170. Sitzungsbericht d. Gruppe Berliner Mondbeobachter. 72.09.11.

Megjegyzés: A fenti, szokottnál terjedelmesebb beszámoló közlésének egyik célja az volt, hogy hasonló feldolgozásra ill. közlemény összeállítására mintául szolgáljon. /B/

Fényes meteorok

1973. március 17-én. 18:55 UT-kor Bécsből egy fényes / -4 mg/ tűzgömb volt látható, északkeleti irányban. Feltűnési helye: RA = 15ⁿ, Dekl. = +50°, eltűnés; RA = 12ⁿ, Dekl. = +35°.

M. Pietschnig /Wien/, "Der Sternbote"
1973/4.

Mivel a tűzgömb hazánk nyugat-északnyugati vidékein is látható lehetett, kérjük, aki észlelte, közölje a Meteor-ral!

1973. február 23-án, 19:40 UT-kor a budapesti Uránia Csillagvizsgálóból egy nagyon fényes, kb. 0 mg-jú, narancssárga meteor volt észlelhető. Feltűnése: RA = 13,1, Dekl. = +49°, eltűnése: 14,1 és +45°. Pályájából kb. 8 fokos részt láttam.

Kiszel Vilmos Gábor
/Budapest/

Csillagos Ég /1973. június--július/

Merkúr: Június elejétől a hónap végéig napnyugta után a nyugati égen

látható. Legnagyobb keleteli kitérése jún. 22-én, 22 fokra a Naptól. Megfigyelésre igen alkalmas. - Vénusz: Esti csillag, kb. másfél órával a Nap után nyugszik. Fényessége júl. 1-én $-3,3$ mg, látszó átmérője 10,8 ívmásodperc. Megfigyelése az alacsony láthatár feletti magasság miatt nehézkes. - Mars: Jún. elején egy órával éjfél után, júl. végén másfél órával éjfél előtt felkel. Fényessége 0 mg fölé emelkedik, látszó szögátmérője júl. 1-én 10,4 ívmp, aug. 1-én 13,0 ívmp kb. 140-szeres nagyítással akkorának látszik, mint a Hold puszta szemmel. A Cetus és Pisces csillagképeken balad át, aug. elején az alfa Psc-től északnyugatra látható. Megfigyelésre egyre inkább alkalmas. /L. a mellékelt táblázatot is!/- Jupiter: A kora esti órákban napnyugta után kel fel, egész éjszaka látszik, de közel áll a déli látóhatárhoz. Fényessége $-2,4$ mg, látszó átmérője júl. 1-én 45,1 ívmp., tehát 40-szeres nagyítással látszik akkorának, mint a Hold. - Szaturnusz: nem látható.

METEORRAJOK: A Scorpius-Sagittarius raj radiánsa RA $+18,0$, Dekl. -30 , lassu meteorjainak maximuma jún. 14-én van.

A Júniusi Lyridák újabban megfigyelt rajának maximuma jún. 16 körül, a Végától 4 fokra délre eső radiánsból. Megfigyelése jún. 10-21 között fontos! - Az Onchiuchidák jelentéktelen raja /kb. 12 meteor óránként/ a RA = $17,3$ és Dekl. = -20 felől jún. 20-i maximummal lép fel. - A Capricornidák RA = $20,2$ és Dekl. = -10 radiánssal, júl. 25- aug. 1 közti maximummal kevés, lassú de fényes meteorok adnak. - A Júliusi Aquaridák a hónap közepétől jelentkeznek, maximumuk aug. 1-re esik, radiánspontjuk RA = $22,6$, Dekl. = -17 . Aránylag lassú hosszú pályájú meteorokat szolgáltat.

Események /jún. - júl./

Jún.	1.	20,5 Merkúr 1,2 fokra északra a Vénusztól
		22,2 Ceres szembenáll a Nappal
	3.	3,6 Algol minimumban
	5.	21,5 Junó szembenáll a Nappal
	6.	0,4 Algol min.
	15.	20,1 Félárnyék-holdfogyatkozás, vége 23,6-kor
	21.	14,0 Nyári napforduló
	22.	18,0 Merkúr legnagyobb keleteli elongációja, 25 fok
	28.	21,5 Ceres 25 ívpercre délre a Neptunustól
	30.	12,0 Napfogyatkozás /nálunk részleges/, 13,1-ig
Júl.	1.	20,0 Merkúr 3 fokra délre a Vénusztól
	2.	19,5 A Wild 1960 I. üstökös perihéliumban
	3.	16,0 A Föld napközében, 152,1 mill. km.
	16.	3,7 Algol min.

19. 0,6 Algol min.
 21. 21,4 Algol min.
 20. 14,0 Jupiter szembenállása a Nappal /4,079 AE Földtáv/

Figyelem! Forgatkozások I - Ismételten felhívjuk az amatőrök és amatőr-szakkörök figyelmét a június 15-i részleges félárnyék-holdfogyatkozásra és a június 30-i részleges napfogyatkozásra. Kérjük, hogy a megfigyelési eredményeket az észlelések után ennél hamarabb a Budapesti ITI Uránia címére Ponori Aurél h. igazgatónak juttassák el!

A Mars bolygó centrálmeridiánjai

A Mars észleléseinél a felszíni részletek azonosítása, ill. a mars-térképek megszerkesztése céljából szükséges meghatározni azt a közb- /centrál-/ meridiánt, amely az északi póluson kiindulva és a bolygókorong látszólagos középpontján áthaladva a déli pólus felé halad. Az alábbi táblázat 5-5 napos időközökben adja a Mars azon hosszúsági körének értékét, amely az adott napon, 0ⁿ UT-kor a bolygó középvonalán áthalad. Ennek alapján bármely más időpontra is kiszámolhatjuk a pillanatnyi centrálmeridián-hosszúságot, mivel elfordulása:

24 óra alatt	=	350,88 fok
1 " "	=	14,62 "
1 perc "	=	0,24 "

Dát.	Júl.	Aug.	Szep.	Okt.	Nov.	Dec.
1.	179,0	239,3	304,0	29,3	115,4	205,4
6.	130,2	190,3	257,4	344,7	71,1	159,2
11.	31,5	142,5	211,1	300,3	26,6	112,7
16.	32,9	94,9	165,2	256,2	341,8	66,0
21.	344,4	47,5	119,5	212,2	296,7	19,0
26.	296,1	0,3	74,2	168,2	251,2	331,8

P1.: Melyik centrálmeridián-hosszon látjuk 1973. szeptember 3-án 2ⁿ50ⁿ UT-kor? - Szept. 1-én 0 UT-kor a 304,0-fokos hosszúsági kör volt a cm-ben, tehát ehhez jön két további fordulat, 304,0 + 350,9 = 1005,8 fok. Ezt osztva 360-al az eredmény kettő, a maradék 285,8. Ez a cm hossza 3-án éjfélvi Világidőben. Ehhez hozzá adunk még annyiszor 14,6 fokot, ill. 0,24 percet, ahány óra és perc éjfél óta eltel. Esetünkben 2 x 14,62 és 50 x 0,24 = 42,24 fokot.

Felhívás a magyar amatőrcsillagászokhoz

Ez év június 30-án Afrikában több mint 7 percig tartó teljes napfogyatkozás lesz észlelhető. Európában csak részleges lesz. A részleges fázis északi határa Ausztria és Magyarország északi részein, Csehszlovákiában és Szlovákia legdélibb részein fekszik majd.